

NOOIT VERGETEN

Iedere gemeente heeft wel een of meer kerkhoven of begraafplaatsen. Zij vormen vaak uitzonderlijke erfgoedsites. Zij zijn informatiebronnen voor het verleden van de gemeente, voor tradities en rituelen bij dodenherdenking en voor de artistieke evoluties in de vormgeving van graftekens.

DOEL

De leerlingen verwerven inzicht in thema's zoals dood, begrafenissen, rituelen en symbolen door het funerair erfgoed op kerkhoven en begraafplaatsen te onderzoeken.

AAN DE SLAG!

- 1 Houd een klasgesprek over dood en begrafenissen.** Hoe gaat de samenleving er mee om? Vraag je leerlingen of zij al een kerkhof of begraafplaats bezochten. Welk erfgoed vind je er?
- 2 Bespreek de culturele verschillen** rond de omgang met de dood. Welke rituelen en symbolen bestaan er bijvoorbeeld in de joodse of islamitische godsdienst?
- 3 Bezoek met de klas een begraafplaats** in je buurt en geef aandacht aan de diverse waarden van het funerair erfgoed:
  - Historische waarde: het kerkhof is de spiegel van de lokale geschiedenis omwille van wie er begraven is en door de band met ambachtslui, kunstenaars, ... Je leert er ook over de veranderende omgang met de dood.
  - Kunsthistorische en architecturale waarde: de stijl en symboliek van het graf, het materiaal, de opschriften en de ligging.
  - Landschappelijke en ecologische waarde: de aanleg van het kerkhof, de relatie tussen graftekens en andere funeraire elementen, de inplanting rond de kerk of de dorpskern. Het kerkhof is vaak een kleine natuuroase met veel groen en historische aanplantingen.
  - Volkskundige en sociaal-culturele waarde: immaterieel erfgoed zoals verhalen, tradities, religieuze en andere gebruiken zijn verbonden aan het kerkhof.

- 4 Geef de leerlingen een plattegrond van de begraafplaats** en afbeeldingen van graftekens. Laat hen op verkenning gaan op het kerkhof op zoek naar de graftekens. Geef aandacht aan de aanleg van de begraafplaats en de structuur zoals de hoofdas, een bommenrij, een kapel, een calvarie, ... De leerlingen beschrijven nadien het grafteken:

- afmetingen
- materiaal
- epigrafie: tekst, plaats, vormgeving, schriftsoort van het grafschrift
- soort grafteken: kruis, sarcofaag, ...
- stijl: neogotiek, hedendaags, ...
- sculptuur: buste, engel, krans, ...
- biografie van de overledene(n): naam, data, beroep, ...
- afbeelding van de overledene(n): porselein-foto's, ...
- signatuur van de ontwerper of beeldhouwer van het grafteken
- omheining
- beplanting op het grafperceel: bomen, struiken, aanplantingen, ...
- schade: scheurtjes, ...
- locatie: hoek, rij, tegen kerkgevel, ...

- 5 Vraag de leerlingen wat ze leerden uit deze excursie.** Zijn er **verschillen tussen graftekens** afhankelijk van de ouderdom, het beroep van de overledene, ...? Begrijpen ze alle symbolische elementen op het grafteken? Hoe zou een grafteken eruit zien als zij het mochten ontwerpen?

